ÇINARALTI

Sayı : 71

Kuruş 15

MİLLİYET DERGİLERİ

HAFTALIK FİKİR VE SANAT MECMUA

BU SAYIDAKİLER:

Türkçülüğe aykırı şeyler ..... Orhan Seyfi Orhon

Türk ruhu ..... Dr. M. Hakkı Akansel

Düşünceler ..... İsmail Hâmi Danişmend

Milliyet ideali ve topyekûn millî terbiye ... Hüseyin Namık Orkun

Dev şarkısı (şiir) ..... Emin Bülent

Emin Bülendin hayatının son senelerine ait bir kaç hâtıra ..... Mehmet Osman Destel

Barkın

Aileye ve iffete hücum ..... O. S. O.

Seçme sözler ..... **

Dün, Bugün, Yarın ..... Ç. A.

Kara haber tez gelir (şiir) ..... Halim Yağcıoğlu

Çorumlu adam (millî roman) ..... Orhan Seyfi Orhon

Şiir ve Müzik ..... Edip Ayel

Çorumlu Hasan (hikâye) ..... Dündar Akünal

Seçme güzel şiirler — Konuşmalar

MİLLÎ KÜTÜPHANE ANKARA

ORHAN SEYFİ ORHON

DÜN, BUGÜN, YARIN

ÇIKTI!

Fiyatı: 50 Kuruş

NEŞRİYAT MERKEZİ:

Çınaraltı Yayınevi: Adres:
İstanbul, Ankara caddesi.
No. 47
Telefon : 22129

İSTANBUL
CUMHURİYET MATBAASI
1943

Türkiye Cümhuriyeti

Ziraat Bankası

Kuruluş tarihi: 1888. — Sermayesi 100,000,000 Türk lirası. Şube ve ajans adedi: 265.

Ziraî ve ticarî her nevi banka muameleleri.

Para biriktirenlere 28.800 lira ikramiye veriyor

Ziraat Bankasında kumbaralı ve ihbarsız tasarruf hesaplarında en az 5 lirası bulunanlara senede 4 defa çekilecek kur'a ile aşağıdaki plâna göre ikramiyeler dağıtılacaktır.

4	adet	1,000	liralık	4,000	lira	100	adet 50 liralık 5,000
4	»	500	»	2,000	»	120	» 40 » 4,800
4	»	250	»	1.000	»		
40	»	100	»	4,000	»	160	» 20 » 3,200

DİKKAT: Hesaplarındaki para bir sene içinde 50 liradan aşağı düşmiyenlere ikramiye çıktığı takdirde 20 fazlasile verilecektir.

Kuralar senede 4 defa 11 Eylül, 11 Birinciteşrin, 11 Mart ve 11 Haziran tarihinde çekilecektir.

Millî Piyango
Hem sizin için, hem memleket için, çifte kazançtır!

Basıldığı yer:
Cumhuriyet Matbaası — İstanbul
Sahibi ve Neşriyat Müdürü:
Orhan Seyfi ORHON

DEVA

KAŞELERİ

Baş, Diş, Nezle, Grip, Romatizma
ve bütün ağrıları derhal keser
Sıhhiye Vekâletinin ruhsatını haizdir. İCABINDA GÜNDE 3 KAŞE ALINABİLİR

BİR'NCİ KİTAP :

Dün, Bugün, Yarın

azan ;

Orhan Seyfi ORHON

Orhan Seyfi Orhon'un Türkçülük davasının esaslarını en temiz bir dille be irten ve millî duyguları bir araya toplıyan bu çok değerli kitabı nefis bir cild halinde

ÇIKTI

Tanesi: 50 kuruş.

●

Japon mucizesi

Yazan :

Dr. Mustafa Hakkı AKANSEL

Japonyanın asrî bir devlet oluşundaki mucize sayılan kalkınışını en yeni tetkiklerle gösteren bu çok mühim ve çok kıymetli eser bası maktadır.

Fiati: 50 kuruş.

Yeryüzünde Türkler

Yazan :

Hüseyin Namık Orkun

Türklerin tarihini en yeni vesikalara dayanarak gösteren bu değerli eser pek yakında çıkacaktır.

Satış merkezi: Çınaraltı Yayınevi.
Adres: İstanbul, Ankara caddesi No. 47; *Telefon:* 22129.

Konuşmalar

Bay Seyit Güleç :

— Şiirin[illegible] her bakımdan çok genç. Bilhassa gündelik meselelerinin bir sanat mevzuu olabilmesi için çok derinleşmesi, çok olgunlaşması lâzım!

o

Bay Rıza Ümit :

— Şiirlerinizin güzel tarafları var. Fakat bu tarzda çok fazla mahallî rengi, halk ruhunu terennüm etmeli. Manzumenizin en güzel yeri şu iki mısra:

Sırtında cepkeni, elinde pala,
Hayranım belinden sarkan o şala.

Keşke, hepsi böyle olsaydı!

o

Bay Mehmet Çınarlı :

— (Neye yarar?) adlı şiirinizde güzel yerler var. Fakat niçin yazdığınız şiirlerin üzerinde çalışmıyorsunuz? Bir şiiri çarçabuk yazıp neşretmek zevki, onu pürüzsüz, mükemmel bir hale getirmek zevkinden üstün müdür?

Meselâ :

Durma kafam, hem bedenim

gibi bir mısra yazdığınız zaman, bunu düzeltmek, güzelleştirmek, yapamazsanız manzumenizden çıkarıp atmak lüzumunu duymuyor musunuz? Sanatkârlıkta bu türlü itinasızlık çok fenadır. Gitgide kötü mısralara sizi alıştırır. Alelâde bir nâzım olmaktan ileri gidemezsiniz.

o

Bay Rıza İncel:

— Fakat siz yanlış düşünüyorsunuz: Şiirlerde kelimeler değişebilir. Ne gramer kaideleri, ne de şive değişemez. Hattâ bunun tam tersine, şiir konuşulan dilin en temiz, en güzel örnekleri olmalıdır. Siz, nesir yazarken :

Seni gözlerken hasret ile durmadan
Dökersin kalbime çaresiz ağı.

Veyahut :

O bakir sineme şu gönlümü al!

der misiniz? Öyleyse şiirde hiç böyle şeyler diyemezsiniz. Şiir, konuştuğunuz dilin musiki haline gelmiş en temiz, en pürüzsüz, en güzel şeklidir.

o

Bay E. Baki Öngün :

— Sorduklarınızın bir kısmına cevap vermiye hacet kalmadı. Neticeleri meydana çıktı. (Çınar Yayınevi) bundan böyle (Çınaraltı Yayınevi) ismi altında neşriyatına devam edecektir. Basacağımız kitapların bir kısmını yazdık. Ötekileri de yazacağız. (Türkoğlu) nun bazı sebeplerden dolayı bu sırada neşrine imkân yoktur. Fakat okuyucuları memnun edecek başka şeyler h[illegible]ları yakında öğrenirsiniz. Şiirlerinize ce[illegible]:

Hemen hepsinde çok güzel parçala[illegible] Bunlar tam bir manzume olarak mü[illegible] sayılamaz. Çok nesre kaçıyorsunuz. [illegible] kirleri nazım şekle koymak size bur[illegible] tırıyor galiba! Fakat, şiirde, bir fikir [illegible] lemek, hele o, söylenen şey çok tek [illegible] mış bir fikir olursa, yazanı alelâdeli[illegible] şürür. Gönderdiğiniz manzumelerin (Anama) bizce en güzeli. Fakat bun[illegible] tünde de işlemek lâzım!

●

Yeni neşriyat :

BERUT RIHTIMINDA

Yazan: Nafiz Süleyman Ebeoğlu

Şiir kitabı. 18 sahife. Fiatı 12 kuruş. [illegible]sıldığı yer: Lefkoşe, Birlik matbaası. [illegible] dışında genç bir millettaşımızın yuka[illegible] isimle çıkardığı bu küçük kitap, henü[illegible] genç duyguları taşıyor. İlk gençlik çağ[illegible] o herkesçe belli olan baş dönmeleri... [illegible] aşk, ayrılık, buse, hasret, ihtiras.. Bütü[illegible] damgalı kelimeler... Bunların şiir ola[illegible] için bir olgunluk devrinin sanatkâr ateşi[illegible] hayli kaynatmak, pişirmek lâzım. Genç damarlarını yakan bir kan tazyiki içinde[illegible] türlü nazım kaidelerine de dikkat ede[illegible] Kendi rüyasına dalmış, içindeki istekleri[illegible] şi güzel fısıldayıp duruyor :

Bitmemiş bir şarkıdır kulaklarımda sesin,
Hayattan güzel kadın, dudaklarımda y[illegible]
Rüyadan bir busesin, rüyadan bir bus[illegible]

Fakat ne beis var. Sınır dışında bir millettaşımız dilimizi işliyor, güzel İs[illegible] Türkçesini kullanıyor ya... Bu kadarı da yeter. Kitabın kapağında ayni gencin, İstanbul) isimli basılmış bir şiir kitabı[illegible] ğunu gördük. Okumadan sadece bu isim sevindirdi ve heyecanlandırdı.

o

MEMLEKET ÇOCUĞU

Yazan: Zeki Mesut Alsan

Roman - 150 sahife 125 kuruş

Basıldığı yer: Vakit matbaası

Tanınmış, güzide mütefekkir muh[illegible] lerimizden Zeki Mesut Alsanın millî [illegible] tımıza dair yazdığı bu güzel roman [illegible] refikimizde tefrika edildikten sonra [illegible] şeklinde intişar etti. Olgun bir muha[illegible] hayattan alınmış milli bir mevzuu biz[illegible] kâye eden bu eserini okuyucularımıza t[illegible] ederiz.

Cinaralti, 30 Sonkan 1963, s. 5

zâhit olurmuş. Aksine, halife hovarolunca, bütün Bağdat şehri hovarda 'irmiş. Bir Fransız şairi de, bu büük hakikati şu mısra ile ifade etmiş:

d Auguste avait bu, la Pologne était ivre.

***

Kayserili zihniyeti :

Pariste çıkan (Le Tems) gazeten, vaktile, beş sene kadar Türkiye 'abirliğini yapmış olan Paul Gentiun: (Mustafa Kemal, veya Yürüşark) isminde, 1929 da basılmış, eseri vardır. Eski Moskova sefiri 'ip Kemalî Söylemezoğlu, bu kıyli eserden bir kaç kere bahsetmiş. Bu kitabın son bahsinde, bu keskin lü yabancı fikir adamı şöyle yazı. (Türkiyede, asıl inkılâp, ahlâk ve inkılâbı olmalıdır. 350 sene sürolan Osmanlı istibdadı neticesinahlâksızlık, Şarkın iliklerine o kaişlemiştir ki, bu gibi işler, bu memetler halkı için, artık gayet tabiî gömeğe başlamıştır. Halbuki, bu hal değildir: gayet çirkin, ve bir milbatıran içtimaî bir hastalıktır. Ne an ki, yeni Türkiye Cumhuriyeti, ni, Osmanlı devrinden kalma bu hiş illetten kurtarabilir. O zaman, kurtuluş yoluna girmiş olur. İşte, başarılması icabeden hakikî inkılâp ır).

***

Fikirleri tatbik etmek :

Vaktile Japonyada bulunmuş olan eral Duval, Japonların terakkisi olerini araştırırken, şöyle yazıyor: onlarda bir hassa vardır: Fikirleri ederler (agir les idées). Yani, en, telkin edilmek istenilen düerinde samimîdirler. O zaman, r de, bu fikirlerin hakikaten müolduklarına inanırlar ve onlar da k ederler. 15 şubatta, Ankarada acak olan Yüksek Maarif Şûra(ahlâk) konusu da varmış. Sözalacaksa, konuşulmaması evlâdır.

Türk Ruhu :

(Millî ruh) meselesini Japonlar, eyi olduğu gibi, pek iyi kavramışlardır. Bütün Japonlara (yurt sevgisi) ni o kadar derin ve amansız bir şekilde aşlamışlardır ki, Japonyada, bir ferdin vatanperver olmamasına imkân yoktur.

Bir Japon nazırının, bir otomobil kazasında, belkemiği kırılmış; öyle iken, kendi kendine gidip bir otomobil bulmuş ve kendisini hastaneye götürtmüş. (Belin kırık olduğu halde, kendi kendine bu işi nasıl becerdin?) diye hayretle soranlara, hep şu cevabı vermiş: (Yamato Damaşi! Japon Ruhu!).

Japonlara, elli yıldanberi, gerek askerlik, gerekse bilgi ve teknik alanlarında, nasıl olup ta bu kadar büyük işler başarabilmiş oldukları sorulunca, hiç şaşmayan şu cevap alınırmış: (Japon ruhu!)

F. Sieburg, 1939 da çıkan (Çelik Çiçek) isimli Japonya seyahatnamesinde, Japonların, bedence, Çinlilerden, Siyamlılardan, Filipinlilerden daha cılız oldukları halde, akıllara durgunluk getiren bu kadar, boylarından büyük, işler başarmış olmalarının sebebini araştırıyor ve o da, ihtiyarsız olarak, aynı cevabı veriyor: (Japon ruhu) sayesinde!.

Bizim de, böyle, bir (Türk ruhumuz) vardır. O koca koca devletleri bu (Türk ruhu) sayesinde kurduk. Fakat, her vakit, bu (Türk ruhu), kurduğumuz büyük büyük imparatorlukların çeşit çeşit insanları arasında eridi. O vakit te, bu devletler, bu mânevî destekten mahrum kalınca, çöktüler, tarihe karıştılar.

Şimdi, gene bizbize kaldık. Bu kurtarıcı (Türk ruhu) na dört elle, yeniden sarılmak zamanı geldi. Şimdi, dünyanın pek nazik bir dönüm yerine geldik. Bu tehlikeli zamanlarda, bizi, elimizden tutup kurtaracak bir tek mânevî desteğimiz vardır:

Herşeye rağmen, herşeyin üstünde tutulan Türk ruhu!

Dr. Mustafa Hakkı AKANSEL

DÜŞÜNCELER

Yazan :

İsmail Hami Danişmend

◆ ◆

Verilmesi en kolay şey nasihat, alınması en güç şey ibrettir.

O

İnsan mesleğile beraber doğar.

O

Sırrın alenisi de olur, gizlisi de!

O

Nezaketin ifratı kabalıktır.

O

Büyük zekâ demek, büyük ıstırap demektir.

O

Akıllının yaptığı akılsızlığı akılsız yapmaz.

O

İhtiyarlık demek, hem güzelliği, hem çirkinliği örten bir perde demektir.

O

Akılsız güzel kokusuz güle benzer.

O

Ne kadar göz varsa o kadar göz rengi vardır.

O

Sarhoş kendi kendinin agrandismanıdır.

O

Güzelliğin dörtte ikisi elbisenin, biri boyanın, biri de bayanın.

O

Eğer Kleopatranın burnu şöyle değil de böyle olsaydı veyahut Teodoranın gözleri siyaha değil de maviye çalsaydı, belki Mısır ve Bizans tarihleri bambaşka olurdu!

O

Pencereye tırmanıp Jülyet'le dudak dudağa gelen Romeo'nun kulağına o busenin kıyamete kadar süreceği fısıldansa, emin olun ki zavallı genç o anda kendini aşağı atıverir.

O

Allah insanı mesut etmek için iki sebep halketmiş: Geçmişi unutmak, geleceği bilmemek.. Bunların biri geçmiş acılarımızı siliyor, öteki gelecek acılarımıza perde çekiyor ve işte böylece insan hal ismindeki gafleti sineye çekip gidiyor.

O

Hılkatin müsvedde halinde bıraktığı simalar her yerde ekseriyet teşkil eder.

O

Huysuzluk hem cürüm, hem cezadır.

O

Karnımızın açlığını hissederiz de kafamızın açlığını duymayız.

O

Bazan bir kadın bir harem dairesidir.

İsmail Hami Danişmend

MİLLİYET İDEALİ
Ve Topyekûn Millî Terbiye

Yazan: **Hüseyin Namık ORKUN**

Müellifi: Dr. Fikret Kanat. Gazi Terbiye Enstitüsü pedagoji öğretmeni. Basıldığı yer: Ankara Çankaya matbaası 1942. Fiyatı: 200 kuruş.

Kendi sahasında şimdiye kadar birçok eser vermiş olan terbiye doktoru Halil Fikret Kanatın imzasını İsmail Hikmetin çıkardığı Düşünce mecmuasındanberi tanırım. Özü, sözü doğru, riya ve dalkavukluk nedir bilmeyen bu muhterem ilim adamımız son zamanda eskisinden fazla velût olmağa ve birbiri ardınca eser vermeğe başladı. Halil Fikret sadece pedagoji sahasında eser verdiğinden onu mecmua ve gazeteleri takip edenler pek tanımaz. Zaten öyle tanınması lâzım gelen şahsiyetlerimiz vardır ki bunların hepsi ayrı birer kıymet oldukları halde Türk mahviyetine yakışır bir şekilde adsız olarak çalışırlar. Halil Fikret de bunlardan birisidir. Bütün bu değerli şahsiyetleri ayrı ayrı birer makale serisi ile okurlarıma tanıtacağımdan Halil Fikreti de bu makalelerime bırakarak şimdilik sadece milliyetçiliğimiz tarihinde bir âbide olan yukarıda adını yazdığım eserinden bahsedeceğim.

Eser ameli ve nazarî olmak üzere iki kısımdan ibarettir. Nazarî kısım topyekûn milli terbiye ve milli birlik başlığı ile başlıyor. Gençliğin terbiyesi ile meşgul olmıyan milletler çöküp gitmişlerdir. Daima genç ve dinç kalmak, hamle yapabilecek enerji sahibi olmak için gençliğin terbiyesile birinci derecede meşgul olmak gerektir. İşte müellif bu mühim fikri ele aldıktan sonra bunu misallerle ispat ediyor. Terbiyenin ehemmiyet ve rolü hakkında tanınmış yabancı âlimlerin fikirlerini kaydettikten sonra şu neticeye varıyor: «Yaratıcı ve bağlayıcı unsur, fertlerin müşterek bir ideale, müşterek bir cünya ve hayat telâkkisine malik olmalarıdır. Fertlerin ruhlarını perçinliyen, ahlâkı çelikleştiren, birlik ve kudret yaratan başlıca kuvvet kaynağı budur.»

Müellif bundan sonra İdeler ve İdealler başlığı altında idealin cemiyet hayatındaki rolünü izah ediyor ve bunun lüzum ve ehemmiyeti hakkında ilim adamlarının fikirlerini kaydediyor. Fakat Halil Fikret şahit olarak fikirlerini yazdığı ilim adamlarından daha mühim ve daha kıymetli fikirler serdetmektedir. Kitap hakiki bir milliyetçi ve idealist için o kadar ehemmiyetli sözleri havidir ki okurlarıma birbirinden değerli olan cümlelerin hangisini nakletmekte büyük bir güçlük çekmekteyim. Bu bahisten işte size bir cümle: «Dünya tarihinde nam bırakmış olan milletler söhretlerini birinci derecede müşterek ideallere borçludurlar.»

Bu cümleyi göz önünde tutarak Türk tarihine bir göz gezdiriniz: Eğer bizim babalarımız Asyanın ortasında dikmiş oldukları âbidelerde evlâtlarına «Türk milleti işit!.. Üsteki gök çökmediği, alttaki yer delinmedi'gi takdirde senin yurdunu, türeni kim bozabilir?..» diye bağırmamış olsa idi Türk milleti tâ Koradan Avrupanın ortasına kadar uzanan muazzam arazide at oynatabilir mi idi?..

Kendine güvenemiyen, benliğini idrâk etmeyen bir millet hâkim olabilir, efendi olarak yaşıyabilir mi?..

Değerli mütefekkirimiz Halil Fikret bundan sonra din idealini ele almaktadır. Ve milliyet şuurunun köklerini derin bir görüş'e klânın müşterek toteminde aramaktadır. Filhakika müşterek bir klân etrafında bağlılık milli şuurun ilk uyanışı demektir. Bir totem etrafından toplanmış olan klân milli birlikten başka bir şey değildir.

Bu bakımdan dinlere bir göz atan Halil Fikret «İlâhların içinde en ziyade milli olanı Yahovadır.» diyor. Bu söze hiç diyecek yok.. Fakat Türkün de müşterek bir tanrısı olduğunu ve buna Türk Tanrısı adı verildiğini ilâve etmek gerektir. Orhun kitabelerinde şu sözler buna en güzel şahittir: «Yukarıdaki Türk Tanrısı, Türkün mukaddes yeri, suyu şöyle mukadder kılmış: Türk milleti yok olmasın, bir millet olsun diye....»

Muhtelif dinlerin geçirmiş olduğu safhaları tetkik eden değerli mütefekkir İslâm dinini ve bunun Türler üzerindeki tesirlerini de mükemmel bir surette araştırmaktadır. Bundan sonra ahlâkın da ideallerle münasebetini kısaca araştıran Halil Fikret milliyet idealine geçmekted'r. Burada milliyet ideali hakkındaki fikirleri toplayan ve kısa bir tarihçe yapan muharrir Türklerde milliyetçil'ğin tarihini izaha başlıyor. Müellif en eski devirlerden itibaren en son olarak milliyetçilik tarihimizde şerefle kaydedeceğimiz Başvekilin sözlerine kadar bir tarihçe yapmaktadır.

Şimdi eserin bir pedagog gözü ile ameli kısmına gelmekteyiz. Birinci bahis Yetişkinlere ve gençlere bir ideal nasıl aşılanır? başlığını taşıyor. Bu bahisde şu satırları dikkatle okuyalım: «Millet içinde birl'k yaratan bir diğer âmil de memleketi idare eden sınıfın, yerlesmesini arzu ettikleri muayyen bir ideali candan yaymaları ve temsillerle, yazı ile, sözle, radyo ve sinema gibi yayın vasıtalarile fırsat düştükçe sevdirmeğe çalışmaları ve ideale tamamen zıt ve yabancı fikirler taşıyan fertleri ve yayın vasıtalarını menetmeleri zımdır.»

Filhakika bir memlekette bir kaç i lin serbesçe yayılmasına müsaade edince memlekette bir fikir anarşisi olur. Bir aleyh milli birlik kurulamaz. Rusyada münizm, Almanyada Nasyonal - sosya ancak bu sayede kökleşmiştir. Bu iki mer ket ilmi dahi ideallerine hizmet eden bir sıta kılmışlardır.

Halil Fikret bundan sonra komünizm Nasyonal - sosyalizmin telkin usuller bahsetmekte, nihayet Türkiyedeki bu durumu izah eylemektedir. Müellif bu o kadar mükemmel tasnif etmiş, o mükemmel izah eylemiş ve o kadar m mel bir surette çarelerini göstermiştir ki sin neresinden okurlarıma nakiller y hususunda şaşırdım. Daha iyisi bu m mel eseri her Türke ve her milliyetçi hararetle tavsiye ederim.

Eserin diğer bahislerini gelecek y izah edeceğim.

Hüseyin Namık ORK

Fikirler :

TAKLİT ve ANARŞİ

Benim itikadıma göre bizde iyi bir renin teessüs edememesi hukukçular iktısatçılarımızın, ahlâkçılarımızın dendir. Çünkü memleket bunların milletlerden aynen kopya edilmiş na lerile idare olunuyor. İdare edenlerden bu nazariyelerle kafasını doldurmamış bile, Avrupa nazariyecilerinin indi altında kaldıkları için, bu yanlış nazari memleketin yegâne müdirleri oluyor.. kat, bir gün geliyor ki tatbikatın net bu nazariyelerin iflâsını ilân ediyor. Böy hal vukuunda, başka memleketlerde gibi derhal milli nazariyeler vücuda büyük bir salâh husule gelebilir. Fakat henüz mi'li nazariyeler içtihadına cüret cek cesur mütefekkirler bulunmadığı i ki nazariyelerin yıkılmasile yerleri bü boş kalmıyor. Binaenaleyh memleketimi ma mekik gibi iki kutup arasında d yor.

Ya taklitle alınmış gayri milli sist idare olunuyor. Yahut da hiç bir sistem olmaksızın anarşi içinde kalıyor.

Ziya G

Tarihte, Cinaraltı, sayı 70 cilt 3, 23 temmuz 1943

Emin Bülendin

Neşredilmemiş en son ve en güzel şiiri

ve

Hayatının son senelerine ait birkaç hâtıra

Yazan: Mehmet Osman DOSTEL

Ayrı ayrı zamanlarda da olsa bir mektepte okumuş olmak, hayatta öğündüğüm mazhariyetlerdendir. Daha Galatasaray sıralarında iken «Kin» manzumesinden kendisini tanır, ateşli bir Türk soğabey diye hakkında çok saygı beslerdik. Büyük Harb ve mütareke haksızlıklarının çocuk ruhlarımızda tutuşturduğu isyanı dile getiren iki kahraman isim vardı: Mehmet Akif, Emin Bülent!

Emin Bülent ile ilk şahsi münasebetlerimiz spor sahasında başlamıştır. 1922 - 23 te ben Galatasarayın son sınıflarına gelmiştim. Galatasaray kulübünün ikinci futmol takımı kaptanı idim. O da o sıralarda kulübümüzün umumi kaptanı idi. Bundan dolayı temaslarımız çok sık olurdu. Emin Bülent tevazu libına dökülmüş bir yücelikti. Çok nazik, mültefitti. Terbiyesi bazen âdeta sıkılık hududuna varacak kadar ileri ve ince . Onun bu kadife örtünün altında bir tunç eykel gibi beliren diri bir hüviyeti de var. «Şair» i yakından ve sporcu gözüyle de ok beğenmiştik. Dik duran başı, sağlam apısı ve kızıl renkle onda ruhunu da aktiren bir arslan tavrı vardı. İnsana ve ddeye değil, fikre bağlı olmanın bütün elliği, yüzünden ve temiz karakterinden yordu.

Emin Bülendi o günlerde spor sahasına n saik, acaba sadece spora ve eski mekebine olan sevgisi midir? Bırçokları bunu le sanırlar. Fakat ben o kanaatte değim: Onun bu hareketinin en büyük âmili illiyet sevgisidir. Çünkü o mütareke günlerinde her kulüp gibi biz de buradaki ecnebi takımlarla futbol maçları yapıyorduk. rk çocuklarını, hele kendi mektebinin çocuklarını yabancılarla mücadelede gören şli Emin Bülent bunu kenardan seyretkle kalamazdı; geldi o da aramıza karış bize bu sahada da yabancıları yenme larını öğretmeğe çalıştı. Netekim Lozan undan sonra çok kalmadı, bu işten çeli: spor, yine vardı; fakat artık bu sahayabancılarla Türk arasında her günlük adele, ve binnetice kendisine iş kalmadı.

Dev şarkısı

Türküm ben, Oğuz nesli benim nesli vakurum,
«Altay» lara bağlar beni alnımdaki nurum.

Parlak güneşin doğduğu yerlerde doğan ben
İlk ateşi içtimdi bir arslan memesinden.

Şahin gibi cenk atları kişnerken uyandım,
Ejder gibi kaplanları boğdum, oyalandım.

Yalçın döşeğim vardı küheylân yelesinden;
Aldımdı bu sert ismimi gök gürlemesinden.

Türküm ben, Oğuz nesli benim nesli vakurum;
«Altay» lara bağlar beni alnımdaki nurum.

Emin Bülent SERDAROĞLU

Emin Bülentle tekrar yakın düşmemiz 1934 senesinde oldu. O sene Tramvay şirketine hukuk müşaviri olarak geldiğim zaman kendisini orada buldum. Bu beni dünyalar kadar sevindirdi. Fakat diğer taraftan orada kendisini içinde bulduğum şartlar bana çok elim bir üzüntü verdi. Sevinirken âdeta sevinemez oldum: çünkü tâ müessese milleşinceye kadar Emin Bülend'n, bu büyük adamın içinde sükûnetle çalışabileceği, misafirlerini yalnız kabul edebileceği küçük bir odası bile yoktu. Görüşmek istediğimiz zaman hemen daima odama gelir, beni taltif ederdi.

Emin Bülent bir kaç sene daha yaşasaydı milli edebiyatımıza muhteşem eserler verecekti. Bana zaman zaman okuduğu parçalar hakikaten hazine kıymetinde şeylerdir. Fakat bunların hiçbiri tamam değildi; hattâ bazılarının isimlerini bile koymamıştı. Tevfik Fikrete bir çıkışma ile başlayıp sonunda bir kucaklaşma ve barışma ile biten, uzun ve içinde insanı çok yüksek bir âleme sürükleyen bir şiirini zikretmek mümkündür. Diğerleri gibi bunu da ezberden okumuştu. Evrakı içinde yazılısı yoksa çok yazık. Gerçi bunlar, hepsi, tasarladığı birer bütünün parçaları idi, fakat parça halinde de kıymetleri yüksektir. «Arslanın Ölümü» şiiri de böyledir. Ne yazık ki bugün Emin Bülendin bu eşi az bulunur yazılarından bende, o zaman ruhumda uyandırdıkları heyecanlardan başka bir iz ve hâtıra yok. Bir gün o okurken ben bunları bir kâğıda zaptetmek arzusundan kendimi alamadımdı. Haklı bir telâşla, henüz bitirip tamamile kendine bile maletmediği bu eserlerin şimdiden kâğıda ve başkasının eline geçmesini istemedi idi: «Dev Şarkısı» diye başladığı bir hamasi destan da vardır. Bilmem bunu sonradan tamamladı mı?

Emin Bülent idaremizden 1/K. evvel/1940 da ayrıldı, Liman İdaresine umumi kâtip oldu. 1941 temmuzunda Orduda vazifeye çağrıldığımdan kendisine vedaa gidecektim; bir tesadüf eseri, o bana geldi. Konuştuk, askere gitmekte olduğumu ve kendisinden «Dev Şarkısı» nı bir hâtıra diye istediğimi söyledim. Hemencecik razı oluvermedi. Tereddüdünü yenmek için: «Bu, benim meşin cüzdanımda saklıyacağım milli bir muska olacaktır. Onu yazılı olarak kimseye vermiyeceğim; yalnız, gittiğim yerde hudut bekliyen Türk delikanlılarına okuyacağım. Onlara neyin bekçisi olduklarını, ne olduklarını söylemek istemez misin'z?» dedim. Tatlı ve biraz da heyecanlı bir mukavemet kırılışı ile «peki» dedi ve aldı bir kâğıda, bu nefis şiiri yazdı, bana verdi. Ondan sonra orduda bulunduğum bir buçuk sene zarfında münasebet düştükce cevherli subay arkadaşlarımla yaptığımız özlü ve tatlı sohbetlerde sık sık «Dev Sarkısı» nı okuduk, heyecanlandık. Onlar da bu şiir parçasını istinsah edip almak istediler. Her defasında ben onları haklı buldum. Şairin arzusunu söyleyince onlar da beni mazur gördüler. Fakat bugün artık Emin Bülent ebediyetin malı oldu. Şimdi onun eserlerini gizli tutmak değil, meydana çıkarmak vazifemizdir.

Mehmet Osman DOSTEL

DELHİDEN ÜSKÜDARA

Tefrika : 21 **Yazan : BARKIN**

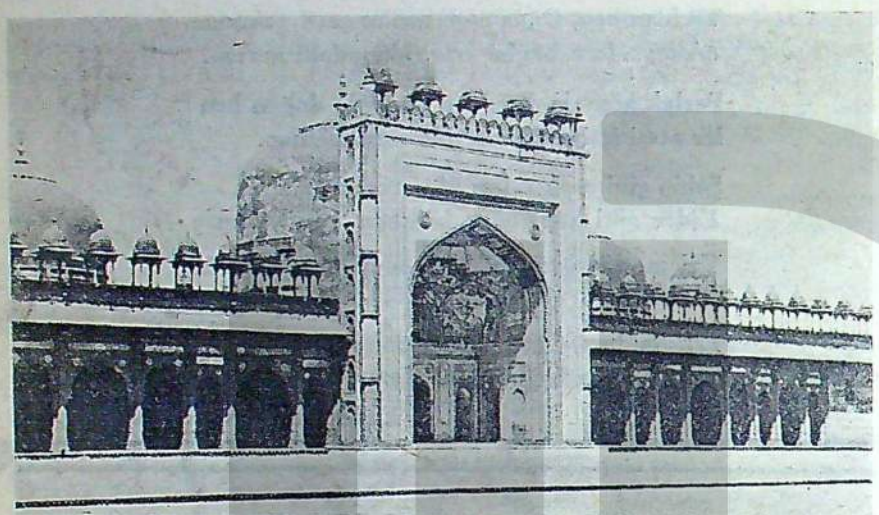

Fetihpur - Sikri'deki mescid. (1570 — 1580 aralarında yapılmıştır.)

Cuma mescidin içerisinde Türk - İslâm mimarisinin en nefis nümunelerinden biri görünür. Kırmızı taş ve renkli beyaz mermerle süslenmiş olan bu camiin içerisinde bulunan gösteren olgun zevk ve halkedilen muhrevî tesir sürükleyicidir.

Yukarıda da dediğim gibi müze ufacık bir bina ama içinde çok değerli eserler var. Kapıdan girince Kanişka ve Vimanın cesim heykelleri görülüyor. Kanışkanın heykelinin ne yazık ki başı kopmuş. Yalnız omuzlarının bir kısmile belden aşağısı ve ayakları mevcut. Heykelin altında eski Brahmi yazısile şunlar yazılı: Maharaja rajatiraja devaputra Kanişka. Yani (Büyük kıral, kıralların kıralı Allah oğlu (bu kelime haşmetpenah mânasına da gelirmiş) Kanişka!)

Kanişkanın mensup olduğu Kuşanlar sülâlesi Yueçilerin bir koludur. Yueçiler milâttan evvel ikinci asırda öz yurtları olan ve Çinin şimali garbi kıyılarındaki topraklardan sürülmüş ve bunlar da Orta Asyaya doğru göç etmeğe ve yeni vatanlar aramağa başlamışlardı. Yueçiler Orta Asyanın eski yerli kavimlerini yurtlarından sökmüşler ve bunlar da daha garba ve kısmen cenuba giderek Asya içinde büyük siyasi ve milli değişiklikleri mucip olmuşlardır. Bu hâdise Asya tarihinde Avrupa muhaceret akvamı kadar ehemmiyeti olan bir hâdisedir. Nasıl Avrupada milletler gücü eski Roma imparatorluğunun yıkılmasını ve büsbütün yeni bir medeniyetin onu istihlâf etmesini mucip olmuşsa Asyadaki bu muhaceret de Bakteryada ve Hindistanın şimalinde saltanat süren İskenderden kalma Yunanlı hükûmetlerin yıkılması ve tarihe karışması ve Asya içlerinden gelen kavimlerin bunların yerine hâkimiyeti ele maları ile neticelenmiştir.

Yueçilerin vatanı olan Çinin şimali g mıntakası ve Çin Seddinin dışındaki toprlar Türklerin öz vatanları olarak maru ve Türkler işte hep buralardan çıkarak yayı istilâ etmişler ve büyük saltanatlar muşlardır. Ama her nedense Avrupalı mi lifler Yueçilere Aryai - İrani bir kavi derler. Bugün elde mevcut bütün deliller nun aksini ispat ediyor. Kuşanlar zama na ait olan Pesaver müzesinde gördüğüm çok heykellerde çehre ve kıyafet a Türk çehresi ve Türk kıyafeti idi. Bu he kellerin resimlerini ayrı bir yazımda gö receğ'm. Burada da Kanişka Türk milli yafeti ile tasvir olunmuştur. Matra mü nin Hintli müdürü bir Avrupalıdan daha taraf bir düşünce ile bu heykelin göste kıyafet hakkında şunları söylüyor:

«The figure is powerfully built, clad in loose overcoat and a tunic under it, le trousers and conspicous padded boots w

Bülend Dervaze denilen bu muazzam e bütün Türk - İslâm mimarisinin en mü şem eserlerinden biridir. 1605 sırala Ekber Han tarafından yaptırılmıştı

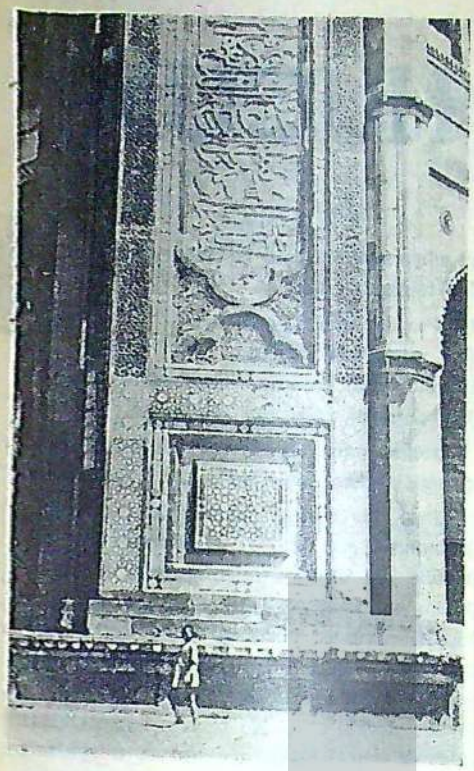

Bülend Dervaze üzerindeki tezyinat

aps round the ankles similar to those worn adays in Turkestan.» (*)

Müzedeki ayakta Buda heykeli de Gupta rine ait öz Hint sanatının en güzel nü- melerinden biridir. Kırmızı bir taştan tulmuş olan bu nefis eserin üzerinde ona addüm eden devirlerdeki eserlerde görülen veya İran tesirleri yoktur ve eser milli ruhunun en temiz bir tezahürü olarak t tarihinde mühim bir yer tutmaktadır. Matrada çok durmadan ayrıldık ve tek- Agra yolunu tuttuk. Yol şimdi daha fena. tli gidemiyoruz. Yolumuz Agradan evvel ndaradan geçiyor. Burada vaktile Efgan- Ludi sülâlesinin meşhur padişahı olan ender Ludi) nin bir malikânesi varmış. sebepten (İskendere) deniliyor. Şimdi bu- laki en mühim eser Babür hanın torunu lettin Mehmet Ekber'in türbesidir.

Etrafı duvarla çevrilmiş geniş bir parkın de duran bu muazzam türbe bütün cihan inin en muhteşem bir eseri olarak Türk eniyetinin parlak bir devresini bizlere rlatmaktadır. Türbeye Ekber Hanın son anlarında başlanmış ve onun vefatından a oğlu Cihangir tarafından 1613 yılın- ikmal edilmiştir. Türbenin bulunduğu 60 arlık geniş parka muhteşem bir kapıdan geniş ve gayet ziynetli bir takın altından rek giriliyor. Kapı üstündeki bu yapının t köşesinde dört tane gayet temiz beyaz merden yapılmış zarif minareler var. Ka-

(*) V. S. Agrawala, Handbook of the ures in the Curzon Museum, Muttra Al- bad. 1933.

pının takı içine yazılmış olan bir beytin ilk iki mısraı bu binadaki azameti cidden çok güzel ifade ettiği için buraya yazıyorum:

مرحبا فضائی خوشتر از باغ بهشت

مرحبا عالی نباثی بر تر از عرش برین

Parkın içi eski ve nadide ağaçlarla süslenmiş. Tam orta yerinde beş kat ve bir çok pavyonlar ve kemerlerle üstüste tutturulmuş

Ekber Hanın bindiği harp filinin mezarı Hiran Minar(1850 sıralarında yapılmıştır)

muhteşem türbe inşa olunmuş. İlk katlar kırmızı taştan olup sandukanın bulunduğu son kat beyaz ve temiz bir mermerden yapılmıştır. Asıl kabir binanın orta yerindeki derin ve karanlık bir mahzen içindedir. Kabrin yüzü de sair İslâm hükümdarları kabirlerinde olduğu gibi Mekkeye müteveccih olmayıp güneşin doğduğu istikamete doğru tevcih edilmiş..

En üst kattaki mermerden pavyonun ortasında büyük hakanın mermerden sandukası duruyor. Üzerinde fazla süs yok, ciddi, vakur ve ebadının bedii tenasübü ile yüksek bir sanat kıymeti ifade eden mustatil bir taş. Taşın üzerinde 99 esmai ilâhiye ve baş tarafta da (Allahuekber) ve (Celle celâle) ibareleri hâkkedilmiş. Baş ucunda ufak bir mermer sütun var, dünyanın en büyük ve en temiz ve parlak pırlantası olan meşhur Kuhinur taşı bu sutunun üzerine oturtulmuş imiş. Hakikaten burada şimdi bir boşluk görünüyor. Bu taş elden ele Efgan Emirlerinin hazinesine kadar gelmiş ve oradan da İngilizler tarafından alınarak Londra'daki kraliyet hazinesine intikal etmiştir. Ekberin kabrini de ziyaretten sonra Ağra yolunu bırakarak arabayı Fetihpur - Sikri'ye doğru sürmeğe başladık.

Rivayete göre Ekber bu şehrin civarındaki Sikri köyünde Çişti şeyhlerinden (Selim) e rasgelmiş. Ekber o sıralarda imparatorluk tahtına bir varis istiyor ve cenubi Hindistana karşı büyük ve güçlüklerle dolu bir sefere hazırlanıyordu. Şeyh Selim Ekbere seferinde muvaffak olacağını ve tahtına da bir varis geleceğini müjdelemiş. Ekber filhakika seferinde muvaffak olmuş ve bir de erkek çocuğu olmuştu.

— Arkası var —

Tac mahalin medhali.
Beyaz mermere kırmızı taş karıştırılarak ku'lanılmıştır. Şah Cihan Han tarafından 1630 da başlanmıştır.

Cumhuriyet S. 71
30. 2. kanun 1947

EDEBİYAT TENKİDİ:

AİLEYE ve İFFETE HÜCUM

Yazan : O. S. O.

Şimdiye kadar, (bobstil şiirler) diye bir şaka mevzuu saydığımız bir takım acaip manzumeler yazan solcuların güttükleri tehlikeli maksadı gözlerimizden kaçırdık. Bunlar, Türk cemiyetini inhilâle uğratmak için yaptıkları bir çok menfi işlerin arasında milli terbiyenin kaynağı olan aileye de musallat oldular. Türklüğün en sağlam tarafını, iffet duygusunu yere sermeğe çalıştılar. Bunun için, pek terbiyeli olması lâzımgelen şiiri kullandılar. İlk önce ona küfretmesini öğrettiler. (Ulan, behey, avanak!) gibi sözler ilk adımlardı. Ondan sonra hayasız bir şiir dili kurdular. Baba, moruk, ana, koca karı, sevgili, orospu oldu. Bunlar vakıa (pornografi) yapmadılar. Fakat ondan daha fena bir şey yaptılar: Edebiyatın terbiyesi bozuldu. Nezih kelimeler yerlerini öbürlerine bıraktı. İşte size bir misal :

Kaldırımlar lâkayt orospuların havasile hıncahınç
Mühürlü kapılardan teşrifatsız dönen ziyaretçiler
Şehveti payederler şarkısı duyulmaz olan gece ortasında.

Cahit Saffet
(Ses) den

Bu şiir, size yalnız gözlerinizi kapadığınız manzaralar değil, kulaklarınızı tıkadığınız kelimeler de fısıldıyor; devam edelim :

Genç dullara erzak taşıyan hırsız ruhlu bakkal çırakları
Uğursuzluğa yorduğumuz rüyalar hıçkırıklardan sıyrılabildin
Duyalım ıslak terli şarkılarını yağlı denizcilerin
Ve aptal beslemelere uzanan ihtiyarların hikâyesini.

Burada kelimeler, birer bıçak gibi terbiyemize saplanmıyor mu? İşte, yine size bir nevi realizm yapıyor gibi görünerek terbiye dışına çıkan bir şiir daha :

Aç çingeneler, tembel ve hayasız evlâtları annelerin,
Kirli yüzlü mahzun liman adamları, hasta işçi çocukları.
. . . . . .
Vücudunun bütün çıplaklığını pencereye doldurarak mahrum kadınlar,
Ne adını, ne memleketini bilmediği bir yabancıya
Narikulâde vücudunu bırakan genç kız.
. . . . . .
Vücuna sevdiği kadının topuğunu doldurarak uyuyan işçi.
Bir balıkçı kayığı içinde boyun boyun olmuş aptallar
Şerefsiz parklar, ve bütün erkenden kapanan kahveler!

İlhan Berk
(Ses) ten

Bunun, belki doğrudan doğruya kanuna temas eden yeri yoktur. Fakat bazı şeyler vardır ki onu kanun değil, cemiyetin ahlâk duygusu tâyin eder. Bir aile babası, genç kızını nasıl bazı sokaklardan geçiremezse, biz de genç Türk okuyucusunu bu sayfalardan geçiremeyiz. Burada hayasızlık bir dekordur ve küfür bir musiki. İşte size bir tane daha:

Bu bir kalebent türküsüdür
Belki de bir gök gürültüsüdür
Demir dövülür gibi
Irza söğülür gibi
Büyülüdür

Orhan M. Arıburnu
— Yeni edebiyat'tan —

Tüyler ürperten (ırza sövmek) sözünün şiirde yeri nedir? Bunun iffeti bozmadan başka nasıl bir büyüsü olabilir? Senelerdenberi bu havfa ulaşmıya çalışan şiirler, her tarafa sokuldu. Hattâ (Serveti Fünun) edebiyatının doğduğu (Uyanış) mecmuasına bile. İşte bir misal daha:

Mermer düzlüğü kızların
Terkedip bir dünya gösteren yerlerini
Hülyamın odasına taşınıyor.

N. İlhan Berk

Bu üstü kapalı hayasızlığı, bir aile kızı gayet masumane babasına, anasına, öğretmenine sorabilir. Böyle bir sual karşısında ne yapılır? Sadece kaşlar çatılır ve kızarılır. Fakat, bunu yazan bilir ki o, bunu merak edecek ve öğrenecektir. Ayni şiirden bir parça daha :

Ve o
Mavi güllü entarisile akşamları
Kuru çınar ağaçlarının altında
Lâstik top oynamıya gelir.

Anlıyorsunuz ya, dokuz on yaşında bir kız çocuğu. Daha lâstik top oynuyor. Fakat şair, buna bir masumiyet tablosu seyreder gibi değil, âdeta bir (Landru) gözü ile bakıyor :

Beyaz güğümü ile
Onu saçlarının altından tanırım.
Halbuki o
Kendisine niçin baktığımı bilmez.

Fena tefsir ettiğimi düşünüyor, şüphe mi ediyorsunuz? Niçin baktığını anlamak iç şiiri tamamlıyalım :

Sana medar kuşları getirdim
Sarı, uyku gözlü kuşlar...
Yağmur yüklü bulutlar düşündüm,
Bol bol çıplak hikâyeler dinledim.

Meğer, çıplak hikâyeler dinlemiş, o için böyle azgın boğa gözü ile bakıyormuş!

Evet, bu şiirler pornografi değildir. iş, bunun yanında çok ehemmiyetsiz kı Bu aile ve iffet düşmanlığıdır. Niçin m Çünkü, sol fikirleri sokmak için cemiye mânevi nizamını bozmak lâzımdır. Bunı için aileye, iffete hücum etmek kadar mü essir bir iş olamaz. Senelerce bu neşriy böylece devam etti. Ne tesir mi yaptı? Bu anlamak için, ahlâk zabıtasının dosyalar bakın!

O. S. O.

Seçme Sözler

★ **Vicdan azabı ruhun bir çıbanıdır.**
Victor Hugo

★ **Bana saçma bir fikre iman etmiş kişi verin, ben onların vasıtasile iki milyo adamı kandıracağıma eminim.**
Fonter

★ **Köle ömrü sürenler için «hürriye büyük bir kelimedir.** **Mich**

★ **Boşanmasız evlenme emniyet su olmıyan bir buhar makinesine benzer.**
George S

★ **İnsan bir gün kırabileceği bir zıt daha büyük bir sabırla tahammül eder.**
Montesqui

★ **İnsanın hiç olmazsa iki hayatı ol lıdır. Biri ötekine müsvedde vazifesi gör için.** **J. Dys**

★ **Para işlerine gönül ve gönül işle para karıştırmamalıdır.** **A. Z**

★ **Şair, içinde bir âlem taşıyan adamdır.** **Victor I**

★ **Fenalık yapmamak iyiliğe doğru atı mış ilk adımdır.** **J. J. Rous**

★ **Nezaket az zahmetle çok menfaat de etmeğe yarar.** **Em**

YENİ ESERLER :

Dün, Bugün Yarın

Yazan :

Orhan Seyfi Orhon

(Çınaraltı) yayınevi neşriyatından :

Fiatı: 50 kuruş. Satış merkezi:

İstanbul, Babıâli, Ankara caddesi,

(Çınaraltı) idarehanesi: No. 47

Telefon: 22129

Orhan Seyfi Orhonun milli meselelerimize ait görüşlerini, duygularını, fikirlerini bir araya toplayan yazıları (Dün, Bugün, Yarın) isimli bir cilt halinde çıktı. Bu eserin asıl hususiyeti, ne kupkuru fikir, ne de sadece duygu olmamasındadır. Orhan Seyfi Orhon, bu kitabında Türkçülük bahsinin birçok meseleleri üzerinde duruyor. Fikirlerini tertemiz bir dille ve son derece vuzuh ile ortaya koyarken, onlara millî duyguları kımıldatan, bir telkin kuvveti de ilâve etmeği unutmuyor. Bir sahifeyi bitirince elinizdeki kitabı kapayıp düşünmek ihtiyacını duyuyorsunuz. Fakat bu düşünüş sizi bedbinliğe, ümitsizliğe götürmez. Muharrir, size büyük bir milletin gururunu duyurmuştur. En şiddetli tenkidlerinde bile içinize sıçramalar sezersiniz. Dünle bugünün tezadı, yarın ruhunuzdaki hamleleri kuvvetlendirir. En iyi telkin usulü de bu değil midir?.

(Dün, Bugün, Yarın), bizi soysuzlaşmadan kurtarmak için maziyi, ananeyi kıymetlendirir. Din ve ahlâk duygusuna büyük bir yer verir. Fakat bunları ölmüş kıymetlere bağlanıp kalmamız için yapmaz. Kitabın mihveri buradadır. «Türkçülük inkılâpçı bir fikirdir.» der, ve bize cemiyetimizdeki bütün i hareketlerin Türkçülerin eseri olduğunu ırlatır. Fakat Türkiyeyi üstün bir memleyapmanın çaresini, inkılâbı sağlam bir lli bünye üzerine kurmakta bulur. Ziya kalp'ın «Harsça kuvvetli, medeniyetce ilepenrisipine sadık kalır. Asri bir millet olyı böyle anlar.

Kitapta bugünün tenkidleri vardır. Fakat bu menfi bir tenkid değil, yapıcı bir tenkid. Zaten samimi bir idealist menfi tenkidi ul edemez. Ancak daha mükemmeline şmak için bu vasıtayı kullanır. Orhan Seyfi Orhonun çok cüretli tenkidlerinin bile bizi hiç incitmeyişini bunda aramalıyız.

Kitabın daha geniş bir tahlilini başka bir zamana bırakark, bu türlü yazılara bir misal olmak için (Dün, Bugün, Yarın) ın başındaki (trajedi) isimli fıkrayı alıyoruz. Bu, bizim söylemek istediğimizi okuyucularımıza daha iyi anlatacaktır :

Ç. A.

TRAJEDİ

Geçen gün Şehir Tiyatrosunda Otelloyu seyrediyordum. Sahne: Bir harb meclisi. Bir zabit, nefes nefese şu haberi getirdi :

— Türk donanması Kıbrısa doğru geliyor!

Tüylerim ürperdi. On altıncı asırda Şekspirin muhayyilesine giren bu donanma bizimdi. Kaptanı Deryalarile, serdengeçtilerile, kadırgalarile, kalyonlarile, çekdirilerile bizim kıyılara sığmıyan Türk enerjisi fırtınalar gibi enginleri kaplıyordu. Adalar Denizini, Akdenizi aşıyor, büyük dram şairinin kafasında şimşekleniyor...

400 sene evvel kaptanlarımızı İngilterede okutmuyorduk, kalyonlarımızı İtalyadan getirmiyorduk. Toplarımızı Almanyada döktürmüyorduk... Hâlâ, o devirlere ait yatağanlar, baltalar, karabinalar paslanmamış çeliklerile müzelerimizdedir. Ganimetlerin göz kmaştıran çeşidini Topkapı hazinesinde görebiliriz!

Otellonun tehevvürüne benzeyen bir h içimi kapladı. Niçin kendimizi kıskanmıyoruz? İzzetinefsimizi yerli malı propaganda yapmıya düşecek kadar niçin kırdık? Niçin Niçin?...

***

Gözlerimi sahneye kapadım. Başım tiyatronun köşesine dayalı. İçimdeki trajediyi seyrediyorum!

Orhan Seyfi ORHON

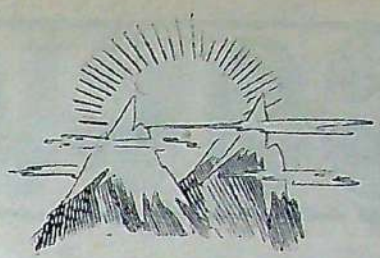

Kara haber tez gelir

Çalma, çalma kapımı, yeter artık postacı.
Yeter artık elimden aldıkların elverir,
Muhakkak getirdiğin haber ilkinden acı.
Ne yazık biliyorum, kara haber tez gelir.

Çekil, çekil kapımdan, gözüm görmesin seni,
Ne telgıraf isterim, ne mektup uzaklardan.
Dudağında kıvrılan acı gülümsemeni.
Kendine sakla artık haber getirme yardan.

Benden götür haberi, son günüm, son dakiykam,
Eriyorum gurbette, bak bir han köşesinde
Bu muydu yapacağın... işte aldın intikam.
Kulaklarım ölümün beni çağran sesinde.

Çalma, çalma kapımı, yeter artık postacı,
Anamı, kardeşimi götürdüğün elverir
Muhakkak getirdiğin haber ilkinden acı,
Ne yazık biliyorum kara haber tez gelir.

Halim YAĞCIOĞLU

MİLLİ KÜTÜPHANE ANKARA

ÇOCUK adam

Tefrika No. 1

Yazan : **Orhan Seyfi ORHON**

ÇOCUK ADAM HAKKINDA

Orhan Seyfi Orhon neşrettiği (Çocuk Adam) romanının ikinci tabını hazırlarken bazı tashihler ve değişiklikler yaptı. Birinci tabında Umumi Harbden mütarekeye kadar olan kısım yoktur. Bunu yeniden yazdı ve üçüncü kısım olarak romana ilâve etti. Umumi Harbdeki hayatımızı canlı çizgiler ve tiplerle gösteren bu kısım, belki de bu romanın en güzel tarafıdır. (Çocuk Adam) bayan Ali Zeki tarafından emsalsiz bir muvaffakıyetle, Türkçeden yabancı bir dile aslındaki bütün hususiyetler muhafaza edilerek nakledilen ilk eser halinde Fransızcaya çevrilirken, biz de hiç bir tarafta basılmıyan bu kısmı okuyucularımıza neşredeceğiz.

ÇINARALTI

●

ÜÇÜNCÜ KISIM

YAKACIKTA

I

Çanakkale harbi başlamıştı.

Cebimde bir tavsiye mektubu Yakacığa geldim. Askerlik işlerimi düzeltinceye kadar bir kaç gün burada, Kadıyan otelinde kalacağım.

İçimde ilk defa bir sayfiye otelinde kalmanın sevinci var.

Yakacığı hiç tanımam. Sayfiyeye gitmek âdetimiz değildi. Hayatımda hasretini çektiğim şeylerden birisi de budur. Arkadaşlarımın içinde en çok sayfiyeye gidenleri kıskanırım. Bundan bahsedenlere karşı ben de mutlaka bağımızı anlatırım: Hani, şu Çakaldağındaki bağımızı.. Orada bir odası bitmemiş köşkümüzü.. İncir ağaçlarını.. neferleri.. Şimdi bunları düşünürken şaşıyorum: Meğer biz vaktile ne hoş, ne kibar bir hayat sürermişiz!.

Köyün çarşısına girdiğim zaman loş çınarların altında ihtiyarlar düşünceli düşünceli nargile içiyordu. Sıkıntılı bir harb havasile karşılaştım. Burada bir sayfiyede beklenen şeylerin hiç biri yok: Ne açık saçık kadınlar, ne orcu gençler, hattâ ne manzara, ne ışık. Kepenkleri yarı kapalı bir küçük akkal dükkânında bir nefer alış veriş ediyor. Yanındaki kasapta çengele takılmış bir but parçasının üstünde mor sinekler uçuşmada.

İstanbulun bu meşhur sayfiyesindeki Kadıyan otelini bilmemek ayıpmış gibi birisine sormağa çekindim. Çengelköyündekine benziyen sokaklardan geçiyorum: Kaldırımsız daracık yollar, kaplama tahtaları çatlamış evler... Bir horoz bahçe duvarına çıkmış, yan gözle toprakları karıştıran çocukları seyrediyor. Bunlardan birisine Kadıyan otelini sordum. Burnunu çeke çeke:

Okuyucularımıza :

Göç Romanı

Arkadaşımız Yusuf Ziya Ortacın bir kısmını tefrika ettiğimiz bu çok güzel millî romanı pek yakında basılacaktır. Eserin en güzel kısımlarını bir kül halinde okumak istiyenlere bırakmak için tefrikamızı bu sayıdan itibaren kesiyoruz. Okuyucularımıza çok beğendikleri (Göç) ü tavsiye etmeği bile lüzumsuz buluruz.

— Nah, şurda amca, dedi, merdivenli otel. Götüreyim mi?

Çıplak, badi bacaklarile bana yol göstermeğe hazırlandı. Bir utanma hissi duydum ve «İstemez, anladım!» diye uzaklaştım.

Yürüyorum. Ufuk gittikçe genişliyor. Marmaranın ayaklarımın altına serildiğini görüyorum. Vâdide ekilmiş tarlalar ayrı renkte yamalar gibi duruyor. Bir sayfiye havası esmede. Hiç bilmediğim, fakat her zaman düşündüğüm o hava insana tazelik, sıhhat ve neşe veren sayfiye havası.

Seferberliğin ilk günlerini hatırlıyorum. Eğer burada silâhsıza ayrılırsam yerim hazır.

Hafif bir kekik kokusu ciğerlerimi dolduruyor. Kaldırım taşlarının arasından fışkıran taze otlara basarak yürüyorum. Gözlerim ufuklarda «Ordu» mecmuasını düşünüyorum. Harb şiirleri yazmayı, beğenilmeyi, şöhret kazanmayı düşünüyorum. Fakat bunların hepsinden daha büyük bir sevinç ile düşündüğüm şey: Bir sayfiye otelinde kalmak.

Bu hülyalar beni çok daha uzaklara götürebilirdi. Sol tarafta yüksekçe bir seddin üstünde eski bir tabla gözüme ilişti. Durdum, gurur ile okuyorum:

Kadıyan oteli. Karabetyan efendi idaresinde. Tabldot: İki kap yemek, bir de tatlı yedi buçuk kuruş.

●

Talimgâh Kumandanı

Oteldeki odamı bildikten sonra kumandanı aramıya koyuldum. İhtiyat zabit namzetleri talimgâhı birbirinden uzak sayfiye evlerine dağılmıştı. Bunların öbürlerinden farkı, kapılarında bazan bir nöbetci beklemesinden ibaretti. Karargâh binasını buluncaya kadar epey dolaştım. Kumandan bey yoktu. Ne zaman geleceği de belli değildi. Belki teftişteydi. Belki yeni teşkil edilen bölükleri geziyordu. Belki de başka bir yerde...

Akşama kadar süren faydasız bir arastırmadan sonra çarşıya doğru yürürken bütün ümidimi kaybetmiştim. Bana hic bir zaman talimgâh kumandanını bulamıyacağım gibi geliyor. Düsünüyorum ki: İnsanlar da yıldızlar gibi bir takım mahreklerin üzerinde yürürler. Ne yaparsak yapalım, bu çizgilerin dısına çıkamayız.

Bazan yürürken birisini hatırlarım. Aylarca hiç yüzünü görmediğim, hiç düşünmediğim birini. Sanki o dakikada bir his beni dürter, yollarımızın birleştiğini anlatmak ister. Şaşılacak şeydir: Hatırımdan geçen karşıma çıkıverir.

Bir semtte, bir mahallede, hattâ bir sokakta oturduklarımın içinde yüzünü görmiyeceklerim de yok mudur? Kimbilir, belki de benim için talimgâh kumandanı bunlardan biriydi.

Ben, bunları düşünüp dururke birisi koluma giriverdi. Az daha bizim şair Ali İzzeti tanımıyacaktım. Sakalını

tıraş ettirmiş, uzun saçlarını kestirmişti. Kulaklarına kadar geçen kabalağile tam bir köylüye dönmüştü.

— Ulen, burada ne yapıyon? dedi, gezmeğe mi geldin?

Taşralı şivesile konuştuğu için Köylü Şair derdik. Edebiyata büyük bir iptilâ ile bağlıydı. Fakat bir türlü üslûbunu şahsileştiremiyordu. O da bunun yerine çizgileri düzgün yüzünü kullanıyordu. Bazan bir monokl takıyor, sivri, şık bir sakal bırakıyordu. Böyle zamanlarda kendini Hâmit ayarında bir şair sanırdı. Bazan da Hâmidi beğenmez, filozof Kıza Tevfikin saçlarile gezerdi.

Ona askerlik vaziyetimi anlattım. Talimgâh kumandanını aradığımı söyledim. Başını ümitsizce iki yana salladı:

— Ulen, nafile bu olmaz!

— Niçin?

Diye merakla sordum.

— İşi bu dereceye getirmemeli!

— Anlıyamadım?

Tekrar etti :

— İşi bu dereceye getirmemeli. Ben, bir defa talimgâhtan içeriye başımı sokup bakayım, dedim, işte o gündenberi buradayım!

— Peki, ne yapmamı istiyorsun?

Cevap vermedi. Başka şeyler konuşmıya başladık.

Kadıyan otelinde kaldığımı anlatırken telâşla beni dürttü:

— Nah, işte kumandan!

Dedi ve çarçabuk bir tarafa sıvıştı. İlerden Vilhelm bıyıkları havada genç bir zabitin bana doğru geldiğini gördüm. İkide bir topuklarının üstünde askerce çevriliyor, arkasındaki zabit vekiline bir takım emir kırıntıları dökü yordu. Giyinişi şıktı. Kabalağı Enver Paşanınki kadar biçimli. Sırtındaki sımsıkı asker ceketi terzi mankenlerindeki gibi vücudunu meydana çıkarmış. Şaha kalkmış bıyıklarile yürürken bana, bütün sayfiye havasını tek başına o teneffüs ediyor gibi geldi.

Cebimdeki tavsiye mektubuna itimadım kırıldı. Bir lâhza bundan vazgeçmeği düşündüm. Fakat tam yanıma gelince, hükümdarlara arzıhal veren köylüler gibi uzatıverdim. Durdu, bir kaşını kaldırıp okumıya başladı. Heyecanla bekliyorum. Satırlar birer birer geçiyor. Yüzünde hiç bir iz bırakmadan geçiyor. Her geçen satırda mektubun kıymeti borsada paniğe uğriyan esham fiatları gibi biraz daha düşüyor.

— Arkası var —

EDEBİYAT VE SANAT

Cumhuriyet, S. 71, 30 Haziran 1943, S. 3.

Şiir ve Müzik

Yazan : **Edip AYEL**

Her zaman yaptığımız gibi bu bahse yine yirminci asrın en büyük mütefekkir ve estetikçilerinden biri olan **Alain**'in bu mevzua ait görüşlerini hülâsa etmekle başlıyalım:

«Hakiki şiir, işitilir işitilmez derhal kulakla hissedilir ve yüksek sesle okunur okunmaz boğaz, hançere, nefes ve hattâ bütün benliğimiz onu duyar: Çünkü **şiir her şeyden evvel bir nevi müziktir.**

Şair, felâketin, talihsizliğin, teknik tesiri altında bidayette kelimesiz bir nağme (yani güftesi olmıyan bir beste) bulan, muhtevasız bir mısra vücuda getiren adama derler. Şair fikir ve mazmunlarını mantık tarikile değil, güftesini bekliyen canlı bir ritm yardımile arar ve bulur. **Şaire düşen vazife her çeşit sesi, evvelâ müzik sonra fikir haline getirmektir.**

Şiir, her şairin tutturduğu bir şarkıdır ki her şeyden önce bize şairin tabiatini, mizacını, benliğini, şahsiyetini bildirir. Bu şarkı katiyen âfaki değildir. Muayyen bir mevzuun icabatından sayılamaz. Tam tersine her hangi bir mevzuu şair, evirip çevirip kendi şarkısı içinde yoğurur, kendi benliğinde eritir.

Hakiki bir mısra, katiyen mısra şekline konulmuş nesir değildir. Hakiki mısra bizi fiziyolojik cepheden saran tabiatin garip bir uğultusudur.

Hakiki mısra, bizim onu okumakla edindiğimiz, benimsediğimiz bir nefes alma tarzı, hançere ve ağzımızı hükmü altına alan bir seslenme şeklidir ki biz o tarz ve o şekle uyarak şairin yaratmak istediği havaya girer ve onu yadırgamayız. Bizde bu alâkayı tevlit eden kelimeler, alelâde kelimelerdir. Fakat onların bizi teshir edişleri büründükleri ritm yüzündendir ki işte bize bir musiki ziyafeti va'dini getiren de o ritmdir. Şair eğer bu va'di tutarsa kelimeler mânalarını bulmuş, fikir ve mazmunlar şiire has şekilde tebellür etmiş olurlar.»

Şimdi biraz da diğer mütefekkir ve bediiyatçıları dinliyelim. İlk önce meşhur öz şiir nazariyecisi **Bremond** :

«İnce ve sabırlı bir teknik lisanın musiki imkânlarını bulup tesbit ettiği andan itibaren mesut tesadüflerden de faydalanan bir ifade, bir mısra nihayet şiir şeklini almış olur.

Vecde getiriş, titretiş, heyecan veriş gibi duyulması kolay olan karakterleri taşıyan şiir çok çeşitli bir tecrübenin esası ve prensibidir. Bize bu heyecanı veren her eser, şiirdir. Lâfza ait bir nevi müzik olmadıkça ortada şiir olmaz. Şair, kullandığı lâfızlarla kendi içindeki kesif şiir heyecanını okuyucuya nakletmek imkânını bulabilmişse, o kelimeler kendilerinden beklenilen vazifeyi hayrete değer bir mükemmeliyetle yapmışlar demektir.»

İngiliz mütefekkiri **Carlyle** şu mütalâadadır :

«Eğer tasviriniz hakikaten **müzikal** ise, yalnız kelimeleri bakımından değil, fakat maddesi, ruhu, fikirleri, ifadesi ve bütünlüğü ile müzikal ise işte o zaman o tasvirinize şiir denilir; aksi takdirde hayır!

Müzikal bir düşünce, bir şeyin kalbine nüfuz ederek oradaki sırrı keşfeden, orada saklanan **ahengi** bulan, o şeyin ruhunu teşkil eden iç melodi'ye varan kimsenin nazımla ifade ettiği bir düşüncedir. Bütün mahrem hisler, fikirler **ahenktardır,** ve kendiliklerinden, tabii olarak **nağme** şeklinde tezahür eder, ifade olunurlar. Şiire, şu halde, müzikal bir düşünce diyeceğiz. Şair de bu tarzda düşünceyi ifade edebilendir.»

Şair ve filozof **Guyau** da ayni fikirdedir: Der ki: «Mısra heyecanın tesiri altında **terennümkâr** bir hal alan düşüncedir.»

Geçen asrın en otorite sahibi münekkid ve estetikçilerinden **Remy de Gourmont** için de mesele böyledir: «Zannederim ki şiirde en büyük maharet **ahenk** hissini vermektir.» dedikten sonra ilâve eder: «Sanat duyulmak için yapılır, anlaşılmak için değil. İnsan anlamadan da müteheyyiç olabilir. Sanattan yalnız zekâsına güvenerek bahsedenlerin söyledikleri şeyler saçma sapandan ibarettir.»

Fransız âlimlerinden **Lionel Landry**: «Her günkü konuşma dilinin kelimelere kaybettirdiği heyecan hamulesini tekrar onlara kazandırmak için şiir **musiki**'ye yaklaşmak mecburiyetindedir.» diyor. «Fikir ve tahassüslerle musiki'nin sentezi şiiri husule getirir.» diyen de Fransız şairlerinden **Fernand Gregh**'dir.

Nihayet, şiirin her şeyden evvel nağme, müzik ve ritm olduğunu bize anlatan **Valery**'nin şu tavsiyesi ile bu bahsi hülâsa etmiş olalım :

«Şiiri güzel okumanın ilk şartı, şiirin ne olmadığını anlamak, ve şiirde kullanılan kelimelerle her günkü konuşma dilin[illegible]
meleri arasında ne büyük [illegible]
idrâk etmiş olmak lâzımdır.»

Hikâye

Çorumlu Hasan

Yazan : Dündar Akünal

Lisenin son sınıfındaydım. O yıl, geçme ve bütünleme imtihanlarında dökülenlerle hayli tenhalaşan sınıfımız, Anadolunun her yönünden gelen arkadaşlarla dolmuştu. Onlar sılanın ürkütücü kimsesizliği ile bize sokuluyorlar, biz leyli hayatın ezen bakışları altında onlara sığınıyorduk. Yağmur diye ana - babalarının alın terini içen bir toprak, ve o toprağı kanatan sabanın verimile okuyan bu çocuklarla pek çabuk kaynaştık. Hayatta; aynı keder, aynı kimsesizlik, aynı ıstırap kadar bizi birbirimizin yapan ne vardır ki!..

Bağlılığı tarif etmek lâzım gelirse, duyuşların birliği, veya duyuşlarda birlik demek ne kadar doğru olur.. En donuk bir köy çocuğuna bile — eğer hayat sizi aynı ıstırap kulübesinde kılmışsa — sokulunuz, göreceksiniz ki değişmiş, sıcak kanlı bir şehir evlâdı olmuştur. Belki yarım saat geçmemiştir; derhal açılır, yavuklusundan, Hasangillerden, karagözden ballandıra ballandıra anlatmağa başlar.

Bu arkadaşlıkla beraber dersler de ilerledi. Tarih hocamız daha kürsüye çıktığı saat dikte ettirdiği prensibini her hafta tekrarlamağa başladı: Derste ismi geçen yerleri; camiler, çeşmeler, türbeler, saray ve meydanları, anlatamıyan hele İstanbuldakilerini kendi evi gibi bilmiyene not verilmez: Tatbikatsız nazariye kanatsız kuş gibidir... Bu üzerine hocalığında rastladığı bir vakayı — faydası olduğu için olsa gerek— bir beşinci defa tekrarlamadan geçmezdi: Bir imtihanda «Kariye camiinin mozaikleri» başlıklı sualine, hem de sınıfın en ileri gelenlerinden bir talebesi Kahireye gitmediği için bu sorunun cevabını veremiyeceğini ileri sürmüş!..

Her tekrardan sonra içimize bir korku giriyordu. Vakıa biz bu kadar değildik. Fakat ne de olsa bir harf değil, bir malûmat alışlığına kurban gidebilirdik. Bütün sınıf ih çalışmaya koyulmuştu.

Bir gün Çorumlu Hasan, iki adaşı daha duğu için ona böyle diyorduk, yanıma gel. «Bu böyle olmıyacak, dedi, sen İstanbulun, her tarafını bilirsin. Şimdi biz bir ram yapalım; her hafta cami, çeşme... ne gezelim!» Bu fikir bana da uygun günden sonra her hafta bir yeri gez- sefer Boğaz kısmı! Beyâr iskelesi ve Hisarlar.. Topkapı sarayı, Ayasofya, iz programı yaptığımız zaman Çorumlu Hasan hemen alır, akşam mütalâasında o hafta gezeceğimiz tarihî çeşme, kale, saray.... hakkında mektebin kütüphanesinden elde ettiği eserleri okurdu. Gittiğimiz yerde de bize bu çalışmasının meyvalarını sunardı. Hisara mı gittik; ben, «İşte Fatihin yaptırdığı Hisar, Muhammet yazdığını söylerler, hoca anlatmıştı...» derken Çorumlu nutka başlardı: 1452 Martının 26 ncı günü Boğazkesen Hisarının ilk temel taşını Fatih bizzat kendi eliyle attı.. Bu Hisarın asıl adı Boğazkesendir. Beş ay sonra Mayısın yirmi sekizinde bitmiştir. Kimbilir o, temel taşını attığı gün buraları nasıldı!.. Şurada, Baltaoğlu Süleyman Beyin donanması; Gelibolu'dan gelmiş, denizi kesiyor. Binlerce mavna taş yüklü... Sonra Fatih... Etrafında mimar başıları, paşaları... yüzlerce er..

Sultanahmet çeşmesine mi gittik!. Yine bu hatip çocuk başlar: Ser mimar Mehmet ağanın yaptığı bu çeşme 1141 tarihinde bitmiştir... Gözlerini yaklaştırarak bir şeyler arar, sonra gösterir; işte Seyyit Vehbi'nin:

Târihi Sultan Ahmedin câri zebâni lûleden
Aç besmeleyle, iç suyu han Ahmede eyle dua.

kazılmış meşhur beyti; çeşmenin yapıldığı tarihi de ifade ediyor...

Bu; Çorumlu Hasanın kafasıydı. Onun bir de kalbi vardı. Temiz olduğu kadar zeki, bilgili olduğu kadar saf bu Anadolu çocuğu arkadaşlarının dertlerile öyle meşgul olurdu ki her hangi birinin derdi, onu sabaha kadar uyutmamağa yeterdi. Evimde kaldığı bazı haftalar bile kendini dinlendirecek bir yalancı ıstırap bulurdu. Akşam mütalâasında, yemeğin tesirile bir kenara çekilmiş, sıraya kapanmış birini gördü mü hemen yanına gelir «Nesi var acaba? Parası mı gelmedi? Bende bir kaç kuruş var. Bir anlayıver.» derdi. Ben ekseriya, «Canım görmüyor musun! Yemek üzeri kestiriyor, herkesi kendin gibi mi sandın!..» diye cevap verirdim. O bununla da ikna olmaz, gider, belli etmeden derdini anlamağa çalışırdı.

Aylar geçti. Mezun olduk. Ben Yüksek Ticarete girdim, Çorumlu Hasan mühendise.. Artık evime hiç uğramıyor, tatil günlerinde çalışıyor, bir sabit fikir gibi kafasında çakılı Avrupa tahsilini faaliyetlerile gerçekleştirmek istiyordu.

Yıllar geçti. Ben yüksek tahsilimi ondan evvel bitirdim, yedek subaylığımı yaptım, evlendim. İstanbula döndüğüm bir gün eski bir mektep arkadaşı, Çorumlu Hasanın Berline mühendislik tahsiline gittiğini, hareketinden evvel beni aradığını söyledi. Çok üzüldüm. O günden sonra Çorumlu Hasandan bir haber almak mümkün olmadı. B artık İstanbuldaki evimden çıkmış, (....) deki çiftliğime çekilmiştim.

***

Kışın ilk günleri... Soğuk bir hava... Dondurucu bir rüzgârın önünde ayağını çamurdan yeri söker gibi çıkaran hayvanın üstündeydim. Yağmur serpintileri morarmış burnuma, dizginlerde hissizleşen elime bir kamçı gibi iniyor. Köpek ulumaları rüzgâr uğultularile karışarak geceye dehşet veriyor.. Zifiri karanlık..

Çiftlikteki işlerimin çokluğu beni epeyce geciktirmişti; evime geç varacaktım. Hayvanımı kırbaçladım, homurtularla taşmış (....) deresine iki yüz metre kadar açıktan muvazi geçen yolda süratle ilerlemeğe başladım.

Birdenbire derenin karşı sahilinden hançeresini yırtarcasına bir feryat yükseldi : İmdaaat!.. İmdaaat!..

Ellerim iradesiz dizginleri kastı. Kulak verdim; rüzgârın esiş istikamet ve şiddetine göre yükselen, alçalan bu feryada iki kalın ses daha karışıyordu. Toprağa bir kâbus gibi çökmüş geceyi hayvanımla göğüsledim. Karanlığı yırtan elektrik fenarim beni derenin kıyısına kadar götürdü. Atımın üstünde sesim çıktığı kadar ismimi, soy adımı haykırdım. Sonra: «Kimsiniz? Ne istiyorsunuz?» diye bağırdım. Çok geniş olmıyan bu suyun karşı kıyısından bütün kurtuluş ümidini bu sualin cevabında toplamış, aynı ses fakat daha berrak, daha ümitli ve heyecanlı, karanlığı parçalarcasına gürledi :

«Ben, ben... Çorumlu Hasan!..»

Bir an için hayatla alâkamı kesmiş gibi oldum. Hafızam karmakarışık, beynim b kesildi... Kafamda evim, karım, yeni yürümeğe başlıyan çocuğum bir anda şimşek gibi çaktı. Ürperdim. Bir tarafta saadetim öte yanda vicdanım kucak açmış beni bekliyor. Bütün kurtuluş ümidini eski ve iyi bir arkadaşlığın hâtıralarına bağlayan, bu arkadaşlık - kardeşlikten, insanlıktan hayat uman ses tekrar geceyi hançerledi:

«... Ben, Çorumlu Hasan.. Çorumlu!..»

Sersemliğim geçer geçmez yapılacak şey kafamda şimşek gibi çaktı.

Homurtularla akan suyun akıntısının aksine olarak yukarı çıktım. Hayvanımı dereye sürdüm; önce girmek istemedi. Sonra

Seçme, Güzel Şiirler

Hasret

— Erdal'a —

Pencereni yeşil bozkırlara aç,
Son yıldızda seni gözler düşüncem,
Rüzgârda bir mendil gibi sallanır,
Hasretle kavrulmuş, kor olmuş gecem.

Ve böyle elele her sabah erken
Yollara dökülür ararlar bizi,
Ümidim bir yanda, arzum bir yanda
Böyle takım takım ve dizi dizi.

Gününü dilimler, geceni böler,
Gölgen olur düşer arkana yâdım.
Sarkar bir dal gibi rüyalarına
Bembeyaz çiçekler açmış muradım.

Bu, benim sesimle öten yusufcuk,
Bu, benim türkümü söyleyen ağız,
Pencereni yeşil bozkırlara aç,
Sana gözlerimle bakar son yıldız.

Orhan ASENA

Memleket hasreti

İçime hasretin kahrı dolmadan
Beni bırak gurbet, bırak gideyim
Yollar kararmadan, gece olmadan
Beni bırak gurbet bırak gideyim..

Çabuk, çabuk yol ver ay bükülmeden
Açılmış yapraklar er dökülmeden
Yurdumun baharı rengi ölmeden,
Beni bırak gurbet bırak gideyim..

Orada yar ağlar; ana yol bekler
Şimdi çok özledi açan çiçekler
Burası derdime her an dert, ekler
Beni bırak gurbet, bırak gideyim..

Çöz artık bağını bağlama yeter
Genç yaşta çektirme bu kadar keder
Bilmezsin ayrılık; ah! neler eder
Beni bırak gurbet, bırak gideyim...

Mehmet AYTUĞ

Siperden sesler

Nöbet beklediğim dumanlı dağlar,
Dar geliyor bana, dar anneciğim..
Uzak ufuklara daldığım çağlar,
Gönlüme hayalin yar anneciğim..

Karşımda düşmanın istihkâmı var
Alınmaz bizimki imkânı mı var?
İçimde Atamın intikamı var..
Yenilmek Türklüğe ar anneciğim..

Duanı beklerim uzak yerlerden,
Selâmlar yollarım şanlı erlerden..
Şafakla beraber taş siperlerden
Düşmana taarruz var anneciğim..

Mümkün mü kavuşmak acap bir günde?
Şimdilik bekleme yollar üstünde
Vefalı Ayşemi garip göğsünde,
Benim kollarımla sar anneciğim..

Kayboldu gözümde köyün hayali
Taşırım alnımda sönmez hilâli
İzin var mı diye sorsam suali:
Yolları kapamış kar anneciğim..

Zeki KARAAĞAÇLI

Göç

— Yusuf Ziya Ortaç'a —

Ok gibi delerek esen rüzgârı,
Geçilmez dağları geçip te geldik,
Ne mutlu!.. kevserli buzlu suları,
Tanrıdağlarından içip te geldik.

Sevgimiz, ülkümüz kükreyen bir sel,
Türkçülük gönülde en yüksek emel,
Yılmıyan bir hızla, dünyaya bedel
Bu cennet bağını seçip te geldik.

Alnımız açıktır, yüzümüz de ak,
Işıklar saçarken penbe bir şafak,
Hasreti yaşatıp gamı atarak,
Anadolumuza göçüp te geldik.

Konya: Mustafa YURTSEVER

bir mahmuz darbesile kendini suya bı-
İyi düşünmüştüm. Suyun akıntısı bizi
kıyıda bir girintiye attı. Bu girintide
tahmin ettiklerimi elektrik feneri ziya-
görebiliyordum: İki asker bir subaydılar.
daire şeklinde sekiz on metre kuturluk
fezcikte omuzlarını aşan suyun akın-
n korunabiliyorlardı. Üçü de yukarıda
an köprünün getirdiği bir kalasa tutun-
rdı.

Askerin b'ri hemen suyun içinde soluyan
ımın yularını tuttu. Bu müşkül vazi-
ben de ne yapacağımı şaşırdım. Bir
sıkı sıkıya tutan, diğerile bir şeyler uza-
rumlu Hasanın verdiğini aldım. Kâğıt-
ları bana teslim eder etmez yarım kalan bir haykırışı sular tıkadı. Arkadan «Teğmenim!» diyen askeri güç görebildik. Barut gibi sert su bir saniyede iki kişi almıştı. Yapılacak tek şey kendimizi kurtarmaktı. Biz, ata tutunarak kalan neferle elektrik sayesinde kaygan çamurdan güç halle sıyrılarak toprağı bulduk. Epey yürüdükten sonra akıntı ile mücadele eden atı karşı kıyıda gördük. B'z de aşağıdaki büyük köprüden geçtik. Hemen aklıma geldi cebime sokuşturduğum kâğıtları askere verdim. En yakın jandarma karakoluna giderek hâdiseyi anlatmasını söyledim. Komutanının yalnız istihkâm yedek subayı olduğunu öğrenebildiğim bu askerden çok acele ve ehemmiyetli bir emirle yola çıktıklarından başka malûmat almak mümkün olmadı. Hayatını kurtaran bir insana bile hiç bir şey anlatmak istemiyen bu temiz Anadolu çocuğunu ismimi, adresimi vererek uğurladım.

***

Bahçe kapısında ayaklarıma sürünmeye başlıyan köpekle beraber atımı ahıra bıraktım.

Evden içeri girerken karımın kırgın halinde, çocuğumun masum yüzünde şu aynı suali okuyarak ürperdim:

Çorumlu Hasanı niye kurtarmadın?...

Dündar AKÜNAL